

Следующим этапом в создании художественного образа хореографического произведения – пластическое и эмоциональное «вживание» исполнителя в образ непосредственно на сцене. Исполнитель может привносить новые, не задуманные ранее детали, фиксируя и отбирая те моменты, которые наиболее полно отражают задумку и образ.

Вследствие всего вышенаписанного, невозможно приписывать авторство в создании художественного образа в хореографическом произведении только постановщику, исполнитель имеет смежные с ним права и, более того, является инструментом, через который идея автора становится объектом визуального творчества.

1. Кононенко, Б.И. Большой толковый словарь по культурологии / Б.И. Кононенко, – М. : Вече, 2003. – 510 с.

2. Марченкова А.И., Марченков А.Л. Художественный образ в хореографическом искусстве / А.И. Марченкова, А.Л. Марченков // Актуальные задачи педагогики: материалы III Междунар. науч. конф., Чита, февраль 2013 г. – Чита: Молодой ученый, 2013. – С. 123 – 129.

Кудзіна Ю.Г., студэнт 114 Т гр.

Навуковы кіраўнік – Гулак А.А.

АБРАДАВЫ СМЕХ ЯК КАНЦЭПТ ТРАДЫЦЫЙНАЙ КУЛЬТУРЫ

Разглядваючы смех як унікальную культурную з’яву, неабходна адзначыць шматграннасць яго функцыянавання ў розных абрадавых дзеяннях і формах творчасці. Гэта камічныя матывы народных абрадаў і святкаванняў, партрэтныя відовішчы гратэска-карнавальнага тыпу,

камічныя выслоўі, фрагменты чарадзейных і бытавых сказаў, легенд, каляндарна-абрадавых і сямейна-абрадавых песень. Разгледзім абрадавы смех, як асобны канцэпт традыцыйнай культуры.

Смех абрадавы з'яўляецца складаным магічным дзеяннем, звязаным з ідэямі жыцця/смерці/жыцця ці дабрабыту/росту/памірання/(ад)раджэння, элементам дыялога паміж жывым і нежывым, жаночым і мужчынскім, сваім і чужым.

Рытуальны, дакарнавальны смех вызначаецца строгай рэгламентаванасцю ўмоў правядзення абраду, некамічнай прыродай, эмацыянальнай адноснасцю і сувяззю з вяселлем, радасцю. Смех, які гучаў у кантэксце ігры музычных інструментаў, размыкаў межы фізічнага свету, надзяляўся медыятыўнай, жыццё сцвярджалнай семантыкай. Вядома традыцыя звароту да магічнага смеху ў каляндарных і сямейных абрадах, у прыватнасці звязаных з пахаваннем.

У вясельным абрадзе, які з'яўляецца, па сутнасці, абрадам пераходу, смех адыгрывае выключную сакральную функцыю: ён не толькі суправаджае шматлікія дзеі вяселля і выяўляе адносіны ўдзельнікаў абраду да яго, але і прыпісваецца рытуальным прадметам, у прыватнасці караваю, які, паводле песень, «рагоча». Сімволіка смеху амбівалентная, ён звязаны з сэксуальнай актыўнасцю, рухам, нараджэннем новага, прадудыравальным пачаткам і адпалохваннем нячыстай сілы.

Смех — элемент многіх архаічных абрадаў. Смеху прыпісваецца магчымасць не толькі суправаджаць жыццё, але, як адзначалася, і выклікаць яго. Вялікае рытуальнае значэнне смеху надаецца на Хрэсьбіны.

Смех прысутнічаў пры абрадавым знішчэнні (спаленні, раздзіранні часткі) і абрадавым пахаванні. У шэрагу вёсак Полацкага, Шумілінскага, Гарадоцкага раёнаў Віцебскай вобл. зафіксаваныя масленкавыя пахаванні спецыяльна вырабленых лялек Дзед і Бабы.»Пахаванне павінна было

забяспечыць вяртанне да жыцця. Смех характэрны і для свята Радаўніцы – раптоўны пераход ад плачу да смеху на магілах (На Радаўніцу да абедна плачуць, а па абедзе скачуць) азначаў, што мёртвыя не памерлі» [1, с. 169].

У кантэксце чарадзейнай казкі станоўчы герой, смеючыся, атрымлівае уладу над ворагамі. З іншага боку смех – прыкмета хаатычнасці іншасвету і маркёр яго прадстаўнікоў. Смех можа дышыфравацца як спосаб самавыражэння дэманічных істот. Характэрная прыкмета *русалкі, лесавіка, вадзяніка, чорта* – здатнасць да смеху. Так, функцыяй русалак з’яўляецца ласкатанне, якое правакуе смех і суправаджаецца ім. Моцны, доўгі смех дэманічных істот носіць разбуральны, агрэсіўны характар і інтэрпрэтуецца як злы. З чалавечым смехам метафарычна суадносяцца галасы шэрага птушак [1, с. 39].

Спецыфічны для народнай карнавальнай культуры амбівалентны смех выявіўся ў шматлікіх казачных матывах. На нашу думку, надзвычай цікавым з’яўляецца даследванне класіка фалькларыстыкі У. Пропа, якое датычыць матыва *Царэўны-Несмяяны*. Вывучаючы інфармацыю пра гэты сюжэт, вучоны не спасылаецца выключна на яе сюжэтную лінію, а шукае адказы ў вырашэнні галоўнай задачы – расмяшыць Царэўну. Самым галоўным У. Пропа лічыў высвятленне характару смеху наогул, смеху не ў плоскасці абстрактных пабудов філасофіі, а ў плане гістарычнага разгляду [3, с. 12]. Змест матыва дадзенай казкі так ці інакш складае сутнасць з’явы смеху.

Тут ён мае пэўнае рытуальнае значэнне. Смех ёсць адмысловага роду ўмоўны рэфлекс, але рэфлекс, ўласцівы толькі чалавеку. Каб вырашыць пытанне аб рытуальным смеху, трэба зусім адмовіцца ад нашага паняцця камічнага. У. Пропа піша: «Мы смяемся не так, як смяяліся калісьці. Таму, верагодна, немагчыма даць агульнага філасофскага вызначэння камічнага і смеху: такое вызначэнне можа быць толькі гістарычным» [2, с. 161].

Рытуальнасць смеху ў дадзеным выпадку абумоўлена яго адсутнасцю, што азначае сыходжанне ў вобласць смерці. Смех ёсць прынцып жыцця, а яго адсутнасць – адпаведна прынцып смерці. Увогуле, ва ўсіх іншых казачных матывах герой, які трапляе ў царства мёртвых, вылічаецца яго насельнікамі як раз па сваім смеху. Менавіта таму трэба было рассямшыць царэўну: царства магло апынуцца ў краіне мёртвых. Смяецца царэўна – жыве, і жыве царства яе бацькі.

З сусветнага запасу фальклорнага, абрадавага, культавага, міфічнага матэрыялу бралася на ўлік усе, што адносіцца да смеху. Тут улічваліся абрады, вераванні, міфы, казкі, гульні. Пры кожным факце дакладна рэгістравалася, якому народу дадзеная з’ява ўласціва. Атрымалася, што кожная катэгорыя або від смеху ўласцівыя народам на пэўнай стадыі іх гаспадарчага і грамадскага развіцця. Вось самы важны момант у даследванні.

Смехавы свет зусім не адзіны. Ён розны ў асобных народаў і ў асобных эпохі, а там, дзе пануе ў культуры індывідуальны пачатак, ён у нейкай меры розны. Прырода смеху вызначаецца тым, што патрэбна інерцыя смеху, патрэбныя «традыцыі смеху». Смех патрабуе асяроддзя, як ні адна з іншых формаў чалавечай дзейнасці. Такім чынам, смех залежыць ад асяроддзя, от поглядаў і ўяўленняў, пануючых у гэтым асяроддзі, ён патрабуе аднадумцаў. Таму тып смеху, яго характар змяняюцца з цяжкасцю. Ён традыцыйны, як традыцыйны фальклор, і гэтак жа інертны.

1. Міфалогія беларусаў: энцыклапедычны слоўнік / склад. І. Клімковіч, В. Аўтушка; навук. рэд. Т. Валодзіна, С. Санько. – Мн. : Беларусь, 2011. – 607 с.

2. Проп, В.Я. Исторические корни волшебной сказки. – Л. : Изд-во ЛГУ, 1986. – 364 с.

3. Проп, В.Я. Проблемы комизма и смеха. Ритуальный смех в фольклоре (по поводу сказки о Несмеяне) / Ред., ком. Ю.С. Рассказова. – М.: Лабиринт, 1999.– 189 с.

Кузниченко Д.А., студентка 15 пр. гр.

Научный руководитель – Васюк Т.И.

РАЗВИТИЕ ГЖЕЛЬСКОЙ РОСПИСИ

В настоящее время люди всё чаще обращают внимание на старые традиции. Они используют их повсюду: в интерьере, в одежде, а также на посуде. На сегодняшний день, мы можем увидеть жостовскую роспись, хохлому, Федоскино, Мезенскую роспись и, конечно же Гжель. Гжель называют визитной карточкой России в сфере прикладных ремесел. Мы можем узнать ее из тысячи других, на белоснежном фарфоре располагаются сияющие своей синевой цветы, бытовые сюжеты или пейзажи, расписанные кобальтом. Самобытный стиль росписи кобальтом использует тридцать оттенков: от почти прозрачно-голубого до насыщенного синего цвета, но оттенки цвета проявляются лишь после обжига, в сыром виде рисунок кобальтом выглядит серо-черным.

Гжельский промысел известен около 700 лет, его предназначение было разное, по началу, его использовали для аптекарских дел, далее для алхимической посуды, примитивные детские игрушки, гончарные трубы, изразцы и т.д. Вторая четверть XIX века была периодом наивысших художественных достижений гжельского керамического искусства во всех его отраслях, но к середине века гжельские заводы пришли в упадок, промышленный кризис в России негативно сказался на гжельском